

Den militære Straffelovsreform i Sverige.

Af Landsdommer AXEL PETERSEN.

Den svenske militære Strafferet og Straffeprocess har i de sidste Aar været Genstand for indgaaende Behandling indenfor Kommissioner af Sagkyndige, hvis Betænkninger der er al Grund til at henlede Opmærksomheden paa. En i August 1920 nedsat Kommission, der havde til Opgave at undersøge, hvorvidt Krigsdomstolene kunde afskaffes i Fredstid og Behandlingen af de militære Sager overføres til de borgerlige Retter, afgav sin Betænkning d. 17. Oktober 1922¹⁾, og i Juni 1922 nedsattes en — tildels af de samme Medlemmer bestaaende — Kommission med det Hiværv at fremsætte Forslag til »en fuldstændig Omarbejdelse af den gældende Straffelov for Krigsmagten og derved særlig tage under Overvejelse, hvorvidt og i hvilket Omfang en Humanisering af Bestemmelserne i den nævnte Lov kunde tilvejebringes«, hvilken Kommission afsluttede sit Arbejde med Afgivelse af en d. 31. August 1923 dateret Betænkning²⁾. Det er dette sidste Arbejde, der udgør et Værk paa 208 Sider, og som, foruden Flertallets Indstilling og Lovudkast,

¹⁾ Betänkande och förslag avgivna av den av kungl. Maj:t den 31. augusti 1920 tillsatta kommitté för verkställande av utredning, huruvida krigsdomstolarna i fredstid kunna avskaffas (Stockholm 1922). — En Redegørelse for Betænkningens Indhold og de fremsatte Forslag findes optaget i Nord. Tidsskr. for Strafferet 1923 S. 120—35.

²⁾ Betänkande med förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten den 23. oktober 1914 m. m. (Stockholm 1924). [I det følgende citeret som »Bet.«].

indeholder tre Separatvota, der her skal gøres til Genstand for en kort Redegørelse.

Den svenske Straffelov for Krigsmagten er af 23. Oktober 1914¹⁾ og er senere blevet ændret paa to, i principiel Henseende vigtige Punkter, nemlig med Hensyn til Anvendeligheden af betinget Straffedom og Ikendelsen af Dødsstraf. I førstnævnte Henseende bestemtes det i Lov af 22. Juni 1906 om betingede Straffedomme, at saadanne ikke kunde finde Anvendelse paa Straffe, der idømtes efter Straffeloven for Krigsmagten, medens Lov Nr. 531 af 28. Juni 1918 gør den Forandring heri, at betinget Domfældelse kan finde Sted, naar Straf idømmes efter 8. Kapitel i Strfl. for Krigsmagten, der handler om Tilføjeelse af Skade paa Krigsmagtens Ejendele og om Forøvelse eller Vanrøgt af saadanne samt om Tyveri, »Snatteri« og Ran. Dødsstraf blev dernæst ved Lov Nr. 289 af 3. Juni 1921²⁾ anskaffet i alle Tilfælde, forsaavidt Gerningen ikke var begaaet i Krigstid, og i Overensstemmelse hermed er denne Straf kun bibeholdt i Krigsartiklerne, der udgør tredie Del af Straffeloven for Krigsmagten.

Skønt den svenske militære Straffelovgivning saaledes er af ret ny Dato, er der fra forskellig Side rejst Krav paa omfattende Ændringer. Der kan her bortses fra de fremkomne Forslag om fuldstændig Ophævelse af den Speciallovgivning, der omfatter Straffeloven for Krigsmagten og Loven om Krigsdomstolene og om Rettergangsmaaden ved disse, Forslag, der staar i Forbindelse med Kravet om fuldstændig Afrustning, og som selvfølgelig ikke lader sig gennemføre, saalænge der overhovedet findes en Krigsmagt, idet der i saa Fald ogsaa maa findes en Lovgivning til Re-

¹⁾ Nya Strafflagen för krigsmakten m. m. med inledande översikt och utförligt register, utg. av *Konrad Hagman* (Stockholm 1915), *Svedelius & af Geijerstam*: Strafflag för krigsmakten och lag om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23. oktober 1914 (Stockholm 1921).

²⁾ Sml. hermed Lov Nr. 288 af s. D. om Ændringer i den borgerlige Straffelov.

gulering af de Forhold, der specielt vedrører den militære Tjeneste. Men med Anerkendelse heraf er det med Styrke gjort gældende, at Undtagelsesbestemmelser som disse, dels ikke bør udstrækkes til at omfatte andre, end Formaalet med Nødvendighed kræver, dels at de, forsaavidt angaar Fredstid, bør indarbejdes i og sammensmeltes med den almindelige Lovgivning samt begrænses saaledes, at navnlig de værnepligtige ikke under Tjenesten med Føje skal kunne betragte sig som i retlig Henseende udgørende en særlig Klasse af Medborgere, der skal dømmes efter specielle Undtagelseslove.

Maatte man saaledes gaa ud fra, at der maatte gives Straffebestemmelser for Forbrydelser og Forseelser, der har Hensyn til militære Forhold, frembød der sig for Kommissionen tre Udveje til Imodekommelse af de Tendenser, der var kommet til Orde. For det første kunde der være Spørgsmaal om en Ophævelse af den militære Straffelov i Forbindelse med en saadan Omarbejdelse af den borgerlige Straffelovs Kapitel om Embedsforbrydelser (Kap. 25), at dette kunde træde i Stedet for de for militære Tjenesteforbrydelser givne Specialbestemmelser. Denne Udvej fandt Kommissionen imidlertid ikke farbar, idet man ikke mente uden en Forandring af Kapitlets hele Karakter at kunne gøre det anvendeligt i større Udstrækning paa militære Forbrydelser, i hvilken Henseende det særlig kom i Betragtning, at de værnepligtiges Stilling er en hel anden end Embeds- og Bestillingsmændenes og bl. a. umuliggjorde Anvendelsen af en Straf som Embeds eller Bestillings Fortabelse. En anden Udvej var den at optage Straffebestemmelserne for militære Forbrydelser og Forseelser i et særligt Kapitel eller en ny Afdeling af den borgerlige Straffelovbog. Under Fremhævelse af, at de Forbrydelser, der har en militær Karakter, ikke blot omfatter de rent militære Forbrydelser, d. v. s. saadanne, der efter deres Beskaffenhed kun kan begaas af Militærpersoner, men tillige de militært-kvalificerede Forbrydelser, d. v. s. saadanne, i den borgerlige Straffelov omhandlede For-

brydelser, der, naar de begaas af en Militærperson, faar en særlig Karakter, der medfører, at de paa Grund af Lovovertræderens Tjenestestilling eller de specielt militære Interesser, som ved Forbrydelsen sættes paa Spil, maa straffes anderledes, end hvis Gerningen var udført af en Civilperson, har Kommissionen ej heller ment at burde gaa denne Vej. Det anføres saaledes, at man ved at samle Særbestemmelserne om de rent militære og de militært-kvalificerede Forbrydelser i et særligt Kapitel eller Afsnit af den borgerlige Straffelov kun vilde faa en ny Udgave af den gældende Straffelov for Krigsmagten, idet denne kun formelt og paa rent udvortes Maade var slaaet sammen med den borgerlige Straffelov, og at Forholdet i Realiteten vilde blive omtrent det samme, hvis man nøjedes med at samle Særbestemmelserne om de rent militære Forbrydelser og Forseelser i et nyt Kapitel af den borgerlige Straffelov og iøvrigt i dennes gamle Kapitler optog Særbestemmelserne om de militært-kvalificerede Forbrydelser, noget, der tillige vilde forringe Overskueligheden og besværliggøre Lovens praktiske Anvendelse¹⁾. Kommissionen, eller rettere dennes Fler-tal, har da ment, at man i Realiteten kunde opnaa det tilstræbte Resultat ved at bibeholde Straffeloven for Krigsmagten som en selvstændig Lov og i denne at foreslaa forskellige Ændringer ud fra det Synspunkt, at denne Undtagelseslovgivning hidtil har været gjort anvendelig i større

¹⁾ Forsaavidt Kommissionen tager Afstand fra i Forbindelse med Forandringer i den militære Straffelovgivning at foreslaa væsentligere Ændringer i den borgerlige Straffelov af Hensyn til, at denne f. T. er Genstand for en fuldstændig Omarbejdelse i en anden Kommission (Bet. S. 37), gøres det — som det synes, med Foje — gældende af et enkelt Medlem (Bet. S. 181), at Tidspunktet til at foreslaa de fra militær-retslige Synspunkter ønskelige Ændringer i den borgerlige Straffelov netop maatte være særlig heldigt for Sveriges Vedkommende. Anderledes vilde Forholdet formentlig stille sig i Danmark, hvor det let kunde medføre en betænkelig Forhaling af den borgerlige Straffelovsreform, om man i Forslaget til denne vilde søge optaget mere omfattende Ændringer, der tog Sigte paa en Reform af den militære Straffelovgivning.

Omfang end Forholdenes Natur med Nødvendighed kræver det, og at dens Afvigelser fra den almindelige borgerlige Straffelovgivning med Hensyn til Strafarter og Straffens Udmaaling i visse Tilfælde, uden at skade de militære Interesser, kan begrænses for derigennem at opnaa en større Lighed mellem militære og civile Samfundsmedlemmer og en større Humanitet overfor de førstnævnte.

Det kan ikke nægtes, at Kommissionens Forslag kun i uegentlig Forstand gaar ud paa »en fuldstændig Omarbejdelse af den gældende Straffelov for Krigsmagten«, og det indrømmes da ogsaa uforbeholdent — tildels under Henvisning til den for Afslutningen af Kommissionens Arbejde satte Tidsfrist — at man har indskrænket sig til at udarbejde saadanne Ændringsforslag til Straffeloven for Krigsmagten, der sigter til at gøre denne mere human og enkel, og som maa anses for paakrævede af en umiddelbar praktisk Trang. Betænkningen har herefter gjort følgende Æmner til Genstand for Behandling i fire Afsnit:

- 1) Hvilke Personer, der bør underkastes Straf efter Straffeloven for Krigsmagten.
- 2) »Disciplinstraffen« (d: Straffe, der kan paalægges uden Dom) og Tilrettevisninger (Irettesættelser),
- 3) Anvendeligheden af betinget Straf og
- 4) »Forenkling og Humanisering« af visse Straffebestemmelser i Lovens specielle Del, særlig forsaavidt angaar Fredstid.

Med Hensyn til disse forskellige Afsnit knytter Hovedinteressen — i hvert Fald udenfor Sverige — sig ikke saa meget til de fremsatte Ændringsforslag som saadanne, som til de Overvejelser og Redegørelser, der danner Baggrunden for disse, og i det følgende er det derfor i første Række tilstræbt at henlede Opmærksomheden paa, hvad Kommissionen har fremdraget til Belysning af de behandlede Æmner.

Det første Afsnit, der handler om, hvorvidt og i hvilket Omfang en Begrænsning af Lovens Anvendelsesomraade

bør finde Sted, indeholder ikke Forslag af gennemgribende og principiel Betydning, om end der er Anledning til at fremhæve Behandlingen af Spørgsmaalet om de civil-militære Embeds- og Bestillingsmænds Inddragelse under Straffeloven for Krigsmagten og særlig om den Betydning, der i saa Henseende bør tillægges den Omstændighed, at de paagældende Personer ofte har Befalingsmyndighed over Militærpersoner¹⁾.

Af større almindelig Interesse er Afsnittet om Disciplin- straffene, altsaa den Gruppe af mindre Straffe, der kan paalægges Lovovertræderne af vedkommende militære Befalingsmand uden Dom. Disse Straffe har hidtil omfattet Arrest uden Bevogtning, Vagtarrest, skærpet Arrest (Arrest med haardt Natteleje) og stræng Arrest (Arrest i mørk Enkeltcelle), jfr. Loven af 1914 §§ 22—27, smh. med § 185. Sidstnævnte Straf kan efter Straffeloven for Krigsmagten § 22, 3die Stk. kun ikendes Personer over 18 Aar og kun, naar det under Hensyn til de af den strafskyldige forud overgaaede Straffe eller andre særlige Omstændigheder ikke kan antages, at en mildere Arreststraf kan øve tilbørlig Virkning paa ham, og efter Lovens § 189 kan Straffen, bortset fra ganske særlige Tilfælde, kun anvendes arbitrært ved en mobiliseret Afdeling af Krigsmagten og i Fartøj paa Sotogt. Med Hensyn til Straffens fortsatte Anvendelighed fremhæves det af Kommissionen, at den praktiske Betydning heraf efter Statistiken har vist sig at være i høj Grad reduceret siden 1916, da Loven af 1914 traadte i Kraft. I Aaret 1900 udgjorde denne Straf saaledes over 47 pCt. af alle ikendte Arreststraffe og i Aaret 1921 knap ½ pCt. af disse; i sidstnævnte Aar var det endog kun i 3 Tilfælde, at denne Strafart anvendtes arbitrært²⁾. Da det herefter ikke anses nødvendigt af Hensyn til Disciplinens Opretholdelse at bibe-

¹⁾ Bet. S. 59 flg., jfr. S. 184 flg. (II. Leo). En kortfattet Oversigt over de forskellige Landes Stilling til Spørgsmaalet om den militære Straffelovgivningens Anvendelsesomraade er meddelt i Bet. S. 80—83.

²⁾ Bet. S. 101—2, jfr. S. 116—18.

holde denne Strafart, hvis Anvendelse i vide Kredse betragtes som stødende, foreslaar Kommissionen, at den afskaffes, samtidig med, at man med Hensyn til skærpet Arrest bibeholder den ovennævnte, i Lovens § 22, 3die Stk. indeholdte, hidtil for streng Arrest og skærpet Arrest fælles Regel om, at Straffen kun maa anvendes, naar en mildere Arreststraf ikke kan antages at ville udøve Virkning paa den paagældende. Til Gengæld for Afskaffelsen af streng Arrest foreslaas da en Forlængelse af de Tidsrum, i hvilke de andre Arreststraffe kan ikendes, noget der iøvrigt anses for ønskeligt allerede af den Grund, at Arreststraf i større Omfang end hidtil bør kunne træde i Stedet for den for den paagældendes borgerlige Anseelse og fremtidige Stilling langt alvorligere Fængselsstraf. I nøje Forbindelse med Spørgsmaalet om en Forlængelse af Maximumstiden for Arreststraffene staar dernæst Spørgsmaalet om, hvorvidt den Tid, i hvilken Tjenestetiden (Uddannelsestiden) har været afbrudt ved udstaaet Arreststraf, bør fraregnes i Tjenestetiden, saaledes, at den paagældende skal forblive en tilsvarende Tid til Tjeneste efter Udløbet af den ordinære Tjenestetid. Det undersøges med Hensyn hertil, hvorvidt Udførelse af Tjeneste er forenelig med Afsoningen af de forskellige Arter af Arreststraf, hvilket af Kommissionen besvares bekræftende, forsaavidt angaar Arrest uden Bevogtning samt Vagtarrest i højst 8 Dage, og i et Forslag til Ændring i Værnepligtsloven gives der da den Regel, at Afbrydelser af Tjenestetiden, der er foranlediget enten ved Rømning eller ved mindst et Døgn Absentation eller ved Udtaaelsen af Frihedsstraf, der har været forbundet med Udelukkelse fra Tjeneste, ikke kan regnes vedkommende til Gode som Tjenestetid, dog at dette, naar Afbrydelsen alene har været foranlediget ved ham overgaaet Straf, kun skal gælde, naar Straffetiden har overskredet et vist Minimum¹⁾.

Efter dansk Opfattelse anses den i vor militære Retsplejelov af 4. Oktober 1919 § 61 udtalte Regel, at den, hvem

¹⁾ Jfr. Bet. S. 106—10 og S. 20, sml. S. 190 (II. Leo).

Straf uden Dom er paalagt, i Almindelighed skal kunne stanse Straffens Fuldbyrdelse ved at forlange Sagen indbragt for Retten og afgjort ved Dom, som noget nær en Selvfølge, medens det i Sverige hidtil har været saaledes, at enhver arbitrært paalagt Straf strax skal fuldbyrdes (svensk Straffelov for Krigsmagten § 207), saaledes, at der først efter Straffens Fuldbyrdelse bliver Spørgsmaal om at indbringe Sagen for Retten (Krigshovretten eller Overkrigsretten), der da har at udtale sig om, hvorvidt den udstaaede Straf »bør regnes Klageren til Last«, saavel som om vedkommende Befalingsmands Ansvar med Hensyn til Straffens Ikendelse (Lovens § 209). Dette vigtige Spørgsmaal behandles af Kommissionen med det Resultat, at Flertallet foreslaar at bibeholde Reglen om Straffens Fuldbyrdelse uden Hensyn til *besvär*, saafremt Straffen er Arrest uden Bevogtning, Vagtarrest i højst 8 Dage eller skærpet Arrest i højst 4 Dage, medens Fuldbyrdelsen i andre Tilfælde — saafremt den straffældte ikke erklærer sig tilfreds med Strafpaalæget — udsættes til Indkningsfristens Udløb¹⁾. To af Kommissionens Medlemmer fastholder dog under Henvisning til den Garanti, der ligger i den retskyndige Auditors Medvirkning ved Ikendelsen af arbitrær Straf, den hidtil i Sverige gældende Ordning med Hensyn til Fuldbyrdelsen²⁾.

Betænkningens tredie Afsnit handler om Anvendeligheden af betinget Dom i militære Straffesager, et Spørgsmaal, der ogsaa i andre Lande har været Genstand for indgaaende Drøftelse³⁾. Efter dansk Lov af 4. Oktober 1919 § 58 kan Straf, der paalægges arbitrært, gores betinget, saaledes at den efter Omstændighederne bortfalder, saafremt den paagældende ikke inden Tjenestetidens Udløb — for fast ansatte Militæres Vedkommende ikke i Løbet af 2 Aar — paadrager sig højere Straf end Irettesættelse, Bøde eller

¹⁾ Bet. S. 110—13.

²⁾ Bet. S. 178 (*J. B. Johansson*) og S. 207 (*J. Nauckhoff*), jfr. derimod S. 189 (*H. Leo*).

³⁾ Jfr. Oversigten i Bet. S. 127—29.

Kvarterarrest i 8 Dage. Forsaavidt derimod Sagen behandles for Retten, savnes der Hjemmel til at gøre en idømt Straf betinget, idet en Bestemmelse desangaaende, som den i midlertidig Straffelov af 1. April 1911 § 27, jfr. Lov 4. Oktober 1919 § 39 sidste Stk. omhandlede, ikke hidtil er kommet til Existens¹⁾. — Anderledes er Sagen foreslaaet ordnet i Sverige, hvor man i Lov af 22. Juni 1906 undtog Embedsforbrydelser og Forbrydelser, der paadømtes efter Straffeloven for Krigsmagten, fra Reglerne om betinget Domfældelse, og hvor man ved Lov af 28. Juni 1918 indførte den Ændring, at ogsaa Embedsforbrydelser og Forbrydelser, der paadømmes efter 8. Kap. i Straffeloven for Krigsmagten, kan gøres til Genstand for betinget Dom²⁾. Det nu foreliggende Forslag gaar ud paa, at der, forsaavidt angaar »Disciplinstraffene«, fremdeles ikke skal kunne blive Spørgsmaal om at gøre en paalagt eller idømt Straf betinget, medens man med Hensyn til andre Straffe (Fængselsstraf, Strafarbejde og Bødestraffe, der konverteres til Frihedsstraf) vil lade de militære Straffesager følge Reglerne om borgerlige Straffesager. Til Støtte for Udelukkelsen af betinget Straf, naar denne ikke overskrider Maalet for Disciplinstraffen, har man anført, at disse Straffe savner den vanærende Karakter, som efter den almindelige Opfattelse er forbundet med den borgerlige Straffelovs Frihedsstraffe, og ikke i tilnærmelsesvis samme Grad som disse er egnede til at berede Lovovertræderen Vanskeligheder for hans Fremtid, samt at de paagældende Straffe overhovedet i Sverige er saa milde, at det i særlig Grad er nødvendigt at gøre dem effektive ved

¹⁾ Jfr. nærvær. Forf. i Nord. Tidsskr. for Strafferet 1921 S. 282 og 285, *Troels G. Jørgensen* i U. f. R. 1907 B S. 146, samt Bemærkninger til § 58 i Kommissionsbetænkningen til den militære Retsplejelov. En af Østre Landsret den 26. November 1924 med Dissens afsagt Dom har dog gjort Straffen betinget i ét Tilfælde, hvor vedkommende dømtes til Straf efter alm. borg. Strfl. § 228, jfr. Strfl. for Krigsm. § 172, men Højesteret forandrede under 23. Januar 1925 Dommen, forsaavidt angaar Udsættelsen af Straffuldbyrdelsen, paa Grund af manglende Hjemmel hertil, H.R.T. 1924 S. 601.

²⁾ Jfr. foran S. 111.

Fuldbyrdelse, hvis ikke deres Ævne til at afholde den paa-gældende fra nye Overtrædelser i betænkelig Grad skal for-ringes. Forsaavidt derimod angaar de andre Frihedsstraffe, har man ikke i special-præventive Hensyn fundet nogen Be-tænkelighed ved at medtage Domme i militære Straffesager og har ment at kunne sætte sig ud over de Betænkeligheder, som Hensynet til Generalpræventionen umægtelig frem-byder, ikke mindst i Retning af den smittende Virkning, som begaaede Forbrydelser kan udøve indenfor større eller mindre Enheder indenfor Militæretaten. Man har dernæst ganske set bort fra at opstille særlige Regler angaaende Tidspunktet og Betingelserne for Straffens endelige Bort-fald, og har nøjedes med i Loven om betinget Domfældelse at stryge den Undtagelsesklausul, der havde Hensyn til Domme efter Straffeloven for Krigsmagten¹⁾. Et Medlem af Kommissionen har iøvrigt udtalt sig for at lade Bestem-melserne om betinget Straf omfatte ogsaa Disciplintraf-fene, enten disse ikendes ved Dom eller arbitrært af ved-kommende Befalingsmand²⁾, medens et andet Medlem tager Afstand fra Anvendelsen af betinget Straf, særlig naar det drejer sig om rent militære Forbrydelser, og naar Domfæl-delsen — som efter den militære Proceskommissions For-slag — skal kunne finde Sted ved civile Retter uden Med-virkning af Militære³⁾.

Betænkningens fjerde Afsnit, der tager Sigte paa en Tydeliggørelse og Humanisering af visse Bestemmelser i den specielle Del af Straffeloven for Krigsmagten, har, bortset fra den Tendens til nogen Formildelse af Straffene, for hvil-ken Forslagene giver Udtryk, mindre almindelig Interesse, idet Overvejelserne og Forslagene er nøje knyttet til de paa-gældende positive Bestemmelser i gældende Ret. Et enkelt Spørgsmaal af principiel Betydning er dog gjort til Gen-stand for en mere indgaaende Undersøgelse, nemlig Spørgs-maalet om Lovgivningens Stilling til visse Misbrug af For-

¹⁾ Bet. S. 129—35.

²⁾ Bet. S. 191—93 (*H. Leo*).

³⁾ Bet. S. 203—4 (*J. Nauckhoff*).

eningsretten, særlig Dannelsen af de saakaldte Mandskabsklubber eller Soldaterraad, der kan medføre Fare for, at Disciplinen undergraves¹⁾.

Idet svensk Straffelov for Krigsmagten §§ 73—74 hjemler et strafferetligt Ansvar for Deltagelse i eller Indkaldelse til Sammenkomster mellem Militærpersoner til Raadslagning om nærmere angivne Æmner, ved hvis Forhandling der let kan foranlediges Brud paa Lydighedspligten eller udbredes Frygt eller Mistillid blandt Mandskabet, har Kommissionens Flertal slaaet sig til Ro med, at der haves et tilstrækkeligt Værn mod Forsøg paa Dannelsen af saadanne Foreninger eller Sammenslutninger i vedkommende Befalingsmands Ret til at udstede Forbud mod, at hans undergivne danner eller slutter sig til Foreninger, med Hensyn til hvis Virksomhed der med Føje kan antages at være Fare for Misbrug af Foreningsretten²⁾. To af Kommissionens Medlemmer tager imidlertid Ordet for Nødvendigheden af et almindeligt og utvetydigt Forbud mod, at der i saadan Retning træffes Forberedelser, ved hvilke Brud paa Lydighedspligten let kan foranlediges, selv om den tilsigtede Sammenkomst ikke har fundet Sted, eller den paatænkte Forening ikke er blevet dannet³⁾, medens atter et tredje Medlem er stemt for en yderligere Begrænsning af Bestemmelsen i § 73⁴⁾.

Betænkningen har forsaavidt allerede ført til et foreløbigt Resultat, som Lov Nr. 140 af 23. Maj 1924 i væsentlig Tilslutning til Kommissionens Forslag har gjort forskellige Ændringer i formildende Retning i den militære Straffelovs Bestemmelser om Rømning og Absentation, medens Kommissionsbetænkningen, saavidt vides, hidtil ikke paa andre Punkter har ført til Lovændringer. —

Naturligvis finder man indenfor ethvert Land særlige,

¹⁾ Jfr. for dansk Rets Vedkommende særlig (dansk) Strfl. for Krigsm. § 162, sml. Oversigten om fremmed Ret i Bet. S. 150—51.

²⁾ Bet. S. 146—56.

³⁾ Bet. S. 178 (*J. B. Johansson*) og S. 204—7 (*J. Nauckhoff*).

⁴⁾ Bet. S. 195—97 (*H. Leo*).

tildels i historiske Forhold bundende Standpunkter til de militær-juridiske Problemer, der frembyder sig, men i det store og hele er Spørgsmaalene de samme, og ved deres Løsning bør man ligesaa vel paa dette som paa andre tilsvarende Omraader søge Belæring hos hinanden. Dette gælder saaledes ogsaa om den foreliggende svenske Betænkning, set i Forhold til den under Forberedelse værende Reform af den danske militære Strafferet.

I Danmark blev der d. 18. Februar 1913 af Krigs- og Marineministeriet nedsat en Kommission med Konferensraad *L. Dithmer* som Formand med den Opgave at forelægge et Gennemsyn af Straffelov for Krigsmagten af 7. Maj 1881 og at udarbejde Udkast til en ny Straffelov. Ud fra den Betragtning, at »flere Afsnit i en ny Straffelov for Krigsmagten, navnlig i almindelig Del, nødvendigvis maa optage en ikke ringe Del af den borgerlige Straffelovs Bestemmelser og paa andre Punkter maa bygge paa eller henvise til saadanne«, kom Kommissionen imidlertid snart til den Overbevisning, at der ikke burde forelægges noget Forslag til en hel ny Straffelov for Krigsmagten, forinden den under Forberedelse værende borgerlige Straffelov var endelig vedtaget. Man valgte da den Udvej at affatte en Række motiverede midlertidige Ændringer til den gældende Lov af en saadan Art, at navnlig de mest følte praktiske Ulemper ved denne Lov formentlig vilde blive afhjulpne, medens Kommissionen forbeholdt sig, naar Tiden var inde dertil, at udarbejde Udkast til den paatænkte ny Straffelov for Krigsmagten. Den første Del af Opgaven, Udarbejdelsen af et Lovforslag om midlertidige Ændringer i Loven af 1881, blev af Kommissionen fort igennem saaledes, at den under 23. Februar 1914 kunde afgive sin, enstemmig vedtagne »foreløbige Betænkning«¹⁾. Det heri indeholdte Forslag kom imidlertid ikke videre, og d. 5. Marts 1918 blev der nedsat en helt ny Kommission med Overretssagfører *Oskar Johan-*

¹⁾ Foreløbig Betænkning, afgiven af den i 1913 nedsatte militære Straffelovskommission (Kjøbenhavn 1914).

sen som Formand og med et Hværv, svarende til det Kommissionen af 1913 overdragne, altsaa Udarbejdelsen af Udkast til en ny Straffelov for Krigsmagten. Denne ny Kommission indstillede imidlertid efter et enkelt Møde sit Arbejde for at afvente det endelige Kommissionsudkast til en ny borgerlig Straffelov, og efterat dette sidste var afgivet i April 1923, blev der atter taget fat paa Arbejdet, i hvilket der dog paany indtraadte en Stansning, foranlediget ved Ønsket om at se, i hvilken endelig Form Forslaget til den borgerlige Straffelov blev forelagt for Rigsdagen. Dette Forslag blev af Justitsministeren forelagt i Folketinget d. 2. December 1924.

Der er ikke Anledning til paa dette Sted at komme nærmere ind paa det foreløbige Udkast af 1914, og endnu mindre kan der være Spørgsmaal om at omtale, hvad der allerede er udført af Kommissionen af 1918; det sidste foreligger ikke for Offentligheden, og det første kan, saaledes som Sagen har udviklet sig, kun betragtes som en Etape paa Vejen eller som et betydningsfuldt Forarbejde. Paa Grund af den fyldige Begrundelse og i høj Grad alsidige Belysning af Spørgsmaalene, som den svenske Kommissionsbetænkning af 1923 afgiver, paakræver dette Arbejde en særlig Interesse hos alle i Sagen interesserede, og ved at kaste Blikket paa de foreliggende danske Udkast, vil det strax ses, i hvilken Grad Æmnerne er fælles for begge Lande.

Spørgsmaalet om den militære Straffelovgivnings Anvendelsesomraade eller den militære Domsmagts Udstrækning omhandles saaledes i Generalauditor *Giørtz'* Udkast til Retsplejelov af 1914¹⁾, og Straffelovskommissionen af 1913 har optaget til Behandling Spørgsmaalet om Strafarterne, særlig om de skærpede Frihedsstraffe, af hvilke bl. a. mørk Arrest foreslaas afskaffet og Fængsel paa Vand og Brød væsentlig omdannet, endvidere Spørgsmaalet om, hvorvidt og i hvilket Omfang Udførelsen af militær Tjeneste er for-

¹⁾ Udkast til Lov om Retsplejen ved Hæren og Søværnet af H. C. N. *Giørtz'* (Kjøbenhavn 1914) S. 5—9 og 155—63.

enelig med Udstaaelse af Straf, og om Eftertjeneste paa Grund af Strafadstaaelse, fremdeles det vigtige Spørgsmaal om Anvendelsen af betinget Dom i militære Straffesager, hvorom der i den foreløbige Betænkning findes to Udkast, og endelig en Revision med stærkt formildende Tendens af et stort Antal Straffebestemmelser vedrørende de enkelte Forbrydelser og Forseelser. —

Det maa sikkert — i Overensstemmelse med den svenske militære Straffelovsbetænkning — erkendes, at Spørgsmaalet om at sammenarbejde den borgerlige og den militære Straffelov til en enkelt Lov mere er et Spørgsmaal om Form end om Indhold, og ud fra en rent saglig Betragtning ses der ikke at kunne vindes noget ved at ophæve den militære Straffelov og paa en eller anden Maade anbringe de for Militærelaten nødvendige Særbestemmelser i den borgerlige Lov. Dette vilde ikke alene være et unødvendigt Brud paa det tilvante, men vilde utvivlsomt medføre væsentlige praktiske Ulemper og Mangel paa Overskuelighed. Men en nærmere Tilslutning til den borgerlige Straffelov vilde sikkert baade være naturlig og ønskelig, i hvilken Henseende der iøvrigt kan henvises til nogle af nærværende Forf. tidligere fremsatte Antydninger¹⁾. Saa længe Kommissionen sidder, vil det imidlertid ikke være paa sin Plads at optage de under Kommissionens Arbejde faldende Problemer til Drøftelse, og det skal derfor kun i Anledning af Tendenser, der har givet sig offentligt Udtryk, fremhæves, hvilke store Betæneligheder det vilde have for militære Forseelser at opgive de særlige militære Arreststraffe, idet der i saa Henseende ikke blot er at tage Hensyn til de langvarigere Straffes uheldige Indflydelse paa Uddannelseslidens Udnyttelse, men i første Række bør tænkes paa de værnepligtige, hvem en borgerlig Straf i Almenhedens Omdømme rammer paa en langt mere følelig Maade end en militær Arreststraf for en Tjenesteforseelse vilde gøre det.

¹⁾ Nord. Tidsskr. for Strafferet 1921 S. 286—89.